

การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
ด้วยรายการโทรทัศน์เพื่อการสอน

นางพจมาศ ชุมพลอย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา ภาควิชาโสตทัศนศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-0947-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

10 ก.ย. 2546

I 20049778

A PROPOSED MODEL FOR STUDENT-CENTERED INSTRUCTION TELEVISION WITH
INSTRUCTIONAL TELEVISION PROGRAM

Mrs.Potjamas Kumploy

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Audio-visual Communications
Department of Audio-Visual Education
Faculty of Education
Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็น
ศูนย์กลางด้วยรายการโทรทัศน์เพื่อการสอน

โดย

นางพจมาศ ชุมพลอย

สาขาวิชา

โสตทัศนศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สีนลรัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์สมเชาว์ เนตรประเสริฐ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประศักดิ์ หอมสนิท)

.....กรรมการ
(อาจารย์ วิวัฒน์ชัย สุขทรัพย์)

พจนานุกรม ชุมพลอย : การนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางด้วยรายการโทรทัศน์
เพื่อการสอน (A PROPOSED MODEL FOR STUDENT - CENTERED INSTRUCTION WITH
INSTRUCTIONAL TELEVISION PROGRAM) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง,
155 หน้า ISBN 974-13-0947-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1)ศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และความต้องการการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางด้วยรายการโทรทัศน์เพื่อการสอน (2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางด้วยรายการโทรทัศน์เพื่อการสอนและ (3) เพื่อนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางด้วยรายการโทรทัศน์เพื่อการสอน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูปลายทางจำนวน 180 คน นักเรียนปลายทางจำนวน 360 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์การเรียนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ด้านการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และด้านการเรียนการสอนด้วยรายการโทรทัศน์เพื่อการสอน รวมจำนวน 19 ท่าน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคเดลฟายจำนวน 3 รอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการเรียนการสอนด้วยรายการโทรทัศน์เพื่อการสอนพบว่า นักเรียนทำกิจกรรมตามที่ครูต้นทางกำหนด ครูต้นทางสรุปเนื้อหา บันทึกเทปให้นักเรียนทบทวน จัดกิจกรรมรายบุคคลและกลุ่ม ปัญหาที่พบคือ นักเรียนไม่สามารถซักถามหรือมีปฏิสัมพันธ์กับครูต้นทาง ไม่สามารถสร้างและสรุปความรู้จากชมรายการ ไม่ทราบเนื้อหาก่อนเรียน ไม่สามารถอภิปราย ไม่สามารถนำความรู้เดิมมาใช้ ความต้องการคือ ให้ครูต้นทางจัดเตรียมข้อมูล กระตุ้น ใช้สื่อหลากหลาย แจกกิจกรรม ให้ครูปลายทางกำหนดกิจกรรมเสริม นักเรียนและครูปลายทางช่วยกันสรุปเนื้อหา

2. ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับข้อความรูปแบบการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางด้วยรายการโทรทัศน์เพื่อการสอน ในบทบาทของครูต้นทาง 37 ข้อ จากจำนวน 39 ข้อ บทบาทของครูปลายทาง 31 ข้อ จากจำนวน 31 ข้อ และบทบาทของนักเรียนปลายทาง 27 ข้อ จากจำนวน 27 ข้อ

3. รูปแบบการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่

3.1 ครูต้นทาง : ประชุมทางไกลร่วมกับครูปลายทางปีละ 2 ครั้งในเดือนเมษายนและเดือนตุลาคม ออกแบบกิจกรรมให้นักเรียนวิเคราะห์ข้อมูล มีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ เรียนรู้จากกลุ่ม ศึกษาด้วยตนเอง ใช้กระบวนการคิด นำความรู้ไปใช้สร้างความรู้เอง จัดทำคู่มือ สอนโดยบูรณาการเนื้อหา ใช้คำถามที่สอดคล้องกับชีวิตจริง จัดกิจกรรมแบบทดลอง แบบอุปนัย ใช้ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา แบบอภิปราย แบบร่วมมือให้ค้นคว้า กำหนดการเรียนรู้และเครื่องมือประเมิน

3.2 ครูปลายทาง : ประชุมทางไกลร่วมกับครูต้นทางปีละ 2 ครั้ง ในเดือนเมษายนและเดือนตุลาคม, จัดทำและเขียนแผนการสอน ตรวจสอบกิจกรรมตามโมเดลชิปปา ศึกษาเนื้อหา คู่มือ เตรียมใบความรู้ ใบงานและแบบทดสอบ เตรียมข้อมูลให้นักเรียนค้นคว้าก่อนเรียน จัดห้องเรียน เตรียมเครื่องมือสื่อสาร ร่วมกับนักเรียนกำหนดเกณฑ์การประเมิน ชมรายการร่วมกับนักเรียน สังเกตบทบาทของนักเรียน กระตุ้นให้นักเรียนทำกิจกรรม สรุปเนื้อหาให้นักเรียน มีการประเมินรายคาบ รายวิชา และผลรวมของการจัดรายภาคการศึกษา

3.3 นักเรียนปลายทาง : ศึกษาคู่มือ ค้นคว้าข้อมูลก่อนเรียน เตรียมอุปกรณ์ จัดบันทึกสาระสำคัญ กำหนดเกณฑ์การประเมินกับครูปลายทาง ตั้งคำถามเพื่อถามเพื่อนในกลุ่ม เลือบทบทวนหน้าที่ที่นักเรียนถนัด ร่วมแสดงความคิดเห็น ตอบคำถามสรุปสาระสำคัญ นำเสนอผลงาน ประเมินตนเองและกลุ่มทุกครั้ง

ภาควิชา..... โสตทัศนศึกษา.....

สาขาวิชา..... โสตทัศนศึกษา.....

ปีการศึกษา.....2543.....

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4183747027 : MAJOR AUDIO - VISUAL COMMUNICATIONS

KEY WORD : STUDENT-CENTERED INSTRUCTION / INSTRUCTIONAL TELEVISION PROGRAM

POTJAMAS KUMPLOY : A PROPOSED MODEL FOR NSTRUCTIONAL TELEVISION PROGRAM FOR STUDENT-CENTERED INSTRUCTION. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. ONJAREE NATAKUATOONG, Ph.D.

155 pp. ISBN 974-13-0947-3.

The purposes of this research were (1) to study opinions of teachers and students in remote schools participating in distance education via satellite project concerning status, problems, and needs of student – centered instruction with instructional television program (2) to study specialists' opinions regarding a model for student – centered instruction, with instructional television program and (3) to propose a model for student – centered instruction with instructional television program. The subjects were 180 teachers and 360 students in remote schools participating in distance education via satellite project and 19 specialists in student – centered instruction, instructional management via satellite and instructional television program. The researcher used questionnaires and collected data by three – rounds of Delphi technique. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, median and interquartile range.

The research findings were as follows :

1. Status of instruction with instructional television program indicated that students in remote schools followed activities prescribed by a resource teacher ; a resource teacher summarized content; remote school teachers recorded programs for students for review and ; provided individual and group activities; problems mostly found were : students could not ask question and interact with a resource teacher; unable to construct and summarize knowledge from programs; uninformed about content, unable to discuss and implement prior knowledge; remote schools mostly need resource teachers prepare information, motivate, students, use various media and inform class activities; remote school teachers need to plan supporting activity; and students and a remote school teacher summarize content together.

2. The 37 statements from 39 statements of specialist final consensus were considered as a model for student – centered instruction with instructional television program.

3. A model for student – centered instruction with instructional television program consisted of :

3.1 Resource teacher : meeting with remote teachers two times a year in April and October ; design activity for students to analyze data, to interact with media, to study from group, to study individually, to use thinking process and to construct their knowledge ; produce teaching manual; teach by integrating content and use question related to real life; provide variety of activities: experiment, inductive method, problem – solving skills activity, discussion, and co-operative activity; identify learning experiences and a produce evaluation instruments.

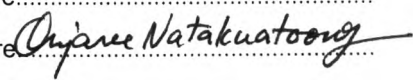
3.2 Remote teacher : meeting with resource teachers two times a year in April and October ; produce and write lesson plan; examine activity based on CIPPA model, study content and manual; provide content sheet, worksheet and tests; prepare information for prior study; arrange classroom; prepare telecommunication equipment; set evaluation criteria with students, watch program with student; observe students' role ; motivate students in performing activity; summarize content with students; evaluate each session, each course and each semester.

3.3 Remote student : study manual; study information before attending class; prepare equipment; take note; set evaluation criteria with a teacher ; ask questions in group; select roles; share ideas; answer questions; summarize main content; present assignment and ; evaluate themselves and group.

Department Audio-visual Education

Student 's signature.....

Field of study Audio-Visual Communications

Advisor 's signature.....

Academic year 2000

Co-Advisor 's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี จนข้าพเจ้าคาดไม่ถึง ความวิตกกังวลเกี่ยวกับงานวิจัยทุกครั้งจะหมดไปเมื่อได้รับคำแนะนำด้วยความกรุณาเป็นที่สุดจาก รองศาสตราจารย์ ดร.อรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ กำลังใจที่ดีที่สุดได้รับอย่างสม่ำเสมอจาก เด็กหญิงปานขวัญ และเด็กชายวิศณุวรราช ชุมพลอย การรับภาระในการเลี้ยงดูหลาน ของคุณตา จัตตพงษ์ ตามภานนท์ กับคุณยายประจัน สังคะ ระหว่างการศึกษาต่อ ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการสมบัติ ไชยกันยาและเพื่อนครูโรงเรียนประชาพัฒนาศึกษา ซึ่งมีส่วนในการอนุเคราะห์เพื่อลาศึกษาต่อและทำวิทยานิพนธ์ ตลอดทั้งพี่น้องปี 40 และ 41 เพื่อนๆ ชาวไลตฯ สำหรับกำลังใจที่มีเสมอมา

กราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาใช้เวลาในการตอบแบบสอบถาม บัณฑิตวิทยาลัยในการมอบทุนอุดหนุนในงานวิจัย ความดีงามและประโยชน์ทางวิชาการจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ข้าพเจ้าขอบแต่ ผู้ที่ได้กล่าวนามมาข้างต้น

พจมาศ ชุมพลอย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญแผนภูมิ	ฐ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย	8
ขอบเขตของการวิจัย	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
โครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม	11
รูปแบบการเรียนการสอน	20
รูปแบบการเรียนรู้ที่ยืดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง	22
เทคนิคการวิจัยแบบเดลฟาย	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	39
3 วิธีดำเนินการวิจัย	42
กลุ่มตัวอย่างการวิจัย	42
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44
การเก็บรวบรวมข้อมูล	47
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
5 ผลการวิจัย.....	72
6 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	91
สรุปผลการวิจัย	92
อภิปรายผล	99
ข้อเสนอแนะ	114
รายการอ้างอิง	116
ภาคผนวก	120
ภาคผนวก ก. รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือวิจัย	120
ภาคผนวก ข. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบสอบถามการวิจัย	121
ภาคผนวก ค. หนังสือขอความร่วมมือผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ	122
ภาคผนวก ง. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	124
ประวัติผู้วิจัย	155

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	43
2. แสดงจำนวนและร้อยละของครูปลายทางที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนปลายทางและครูปลายทางปฏิบัติ	51
3. แสดงจำนวนและร้อยละของครูปลายทางที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูต้นทาง.....	53
4. แสดงจำนวนและร้อยละของครูปลายทางที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรม.....	54
5. แสดงจำนวนและร้อยละของครูปลายทางที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผล.....	55
6. แสดงค่ามัธยฐานเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของครูปลายทางเกี่ยวกับปัญหาการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม	56
7. แสดงจำนวนและร้อยละของครูปลายทางที่แสดงความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางด้วยรายการโทรทัศน์เพื่อการสอน	57
8. แสดงค่ามัธยฐานเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของนักเรียนปลายทางเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนปลายทาง.....	58
9. แสดงค่ามัธยฐานเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของนักเรียนปลายทางเกี่ยวกับความต้องการกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรายการโทรทัศน์เพื่อการสอน	59
10. แสดงจำนวนและร้อยละของนักเรียนปลายทางที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยรายการโทรทัศน์เพื่อการสอน.....	60
11. แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับบทบาทของครูต้นทางที่สอนด้วยรายการโทรทัศน์เพื่อการสอน.....	62

12. แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความคิดเห็นของ
ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับบทบาทของครูปลายทางที่สอนด้วยรายการโทรทัศน์
เพื่อการสอนที่ยืดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง..... 65
13. แสดงค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ของคะแนนความคิดเห็น
ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับบทบาทของนักเรียนปลายทางที่เรียนด้วย
รายการโทรทัศน์เพื่อการสอน 68